



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 533/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **SAD Banská Bystrica, a. s.**, Partizánska cesta 97, Banská Bystrica, IČO 36 052 205, právne zastúpenej advokátom JUDr. Davidom Vöröšom, Landererova 8, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41 Cob 12/2016-1517 z 21. decembra 2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41 Cob 12/2016-1653 z 8. januára 2019 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Obdo 38/2021 z 31. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 41 Cob 12/2016-1517 z 21. decembra 2016 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“) v spojení s opravným uznesením krajského súdu č. k. 41 Cob 12/2016-1653 z 8. januára 2019 (ďalej aj „opravné uznesenie“) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Obdo 38/2021 z 31. mája 2022 (ďalej aj „rozsudok najvyššieho súdu“ alebo spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) domáhala zaplata sumy 2 162 517,42 eur od odporcu – [REDAKOVANÉ]. Požadovaná suma mala byť škodou, ktorá vznikla sťažovateľke v dôsledku porušenia povinnosti odporcu vyplývajúcej z § 14 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestnej doprave“). [REDAKOVANÉ] totiž so sťažovateľkou neuzavrel zmluvu vo verejnom záujme podľa § 15 zákona o cestnej doprave.

Okresný súd medzitýmnym rozsudkom č. k. 64 Cb 50/2010 z 23. novembra 2010 rozhodol, že právny základ sťažovateľkou uplatneného nároku je daný. Krajský súd v rámci odvolacieho konania medzitýmny rozsudok uznesením č. k. 41 Cob 42/2011 z 31. júla 2012 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie. Krajský súd posúdil právny základ sťažovateľky rozdielne a dospel k záveru, že odporca neporušil žiadnu povinnosť vyplývajúcu zo zákona o cestnej doprave.

3. Po vrátení veci okresný súd žalobu v celom rozsahu zamietol a následne toto rozhodnutie krajský súd rozsudkom č. k. 41 Cob 12/2016 z 21. decembra 2016 (napadnutý rozsudok) v spojení s opravným uznesením č. k. 41 Cob 12/2016-1653 z 8. januára 2019 potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V odôvodnení zhodne s okresným súdom konštatoval, že v konaní nebolo sporné, že žalovaný (odporca) neuzavrel so sťažovateľkou zmluvu o výkone vo verejnom záujme na rok 2008, a rovnako nebola sporná ani skutočnosť, že sťažovateľke boli žalovaným udelené dopravné licencie na vykonávanie liniek vnútroštátnej pravidelnej prímestskej autobusovej dopravy na území okresov Banská Bystrica a Brezno, na ktoré mala vydané cestovné poriadky schválené žalovaným. Sporným ostalo iba to, či dopravné výkony realizované na predmetných linkách v období od 1. januára 2008 do 26. novembra 2008 boli poskytované vo verejnom záujme a či preto sťažovateľke patrí od žalovaného náhrada preukázanej straty. Vykonané dokazovanie podľa krajského súdu preukázalo, že žalovaný nemal záujem uzavrieť so sťažovateľkou zmluvu o výkone vo verejnom záujme, pričom takáto povinnosť mu nevyplývala z § 14a ods. 6 zákona o cestnej doprave. Hoci si tejto skutočnosti musela byť sťažovateľka vedomá, naďalej dopravu vykonávala bez uzatvorenia predmetnej zmluvy napriek zneniu § 8 ods. 1 písm. a) zákona o cestnej doprave, podľa ktorého je dopravca povinný vykonávať pravidelnú autobusovú dopravu v súlade s dopravnou licenciou a so zmluvou o výkone vo verejnom záujme. Sťažovateľka súčasne žalovaného ani nepožiadala o zmenu cestovných poriadkov, resp. o odňatie dopravných licencií. Krajský súd preto uzavrel, že v roku 2008 zo strany sťažovateľky šlo len o výkon komerčnej dopravy, preto jej nevzniklo právo na zaplata sumy ako nároku zo zmluvy, keďže k jej uzavretiu nedošlo, a to ani konkludentným spôsobom. Rovnako sťažovateľke nevznikol ani nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože napriek negatívne stanovisku žalovaného naďalej poskytovala dopravné výkony ako komerčnú dopravu a nepreukázala, že by sa žalovaný na jej úkor bezdôvodne obohatil, v dôsledku čoho nebola naplnená skutková podstata bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru krajského súdu nešlo v predmetnej veci ani o nárok, ktorý by vznikol sťažovateľke priamo zo zákona ako nárok na úhradu straty.

4. Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu ako rozsudku konečnému podala sťažovateľka dovolanie. V podanom dovolaní podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľka vymedzila tieto právne otázky: a) či mal žalovaný ako samosprávny kraj podľa § 14a ods. 6 zákona o cestnej doprave v znení účinnom do 2. decembra 2009 po splnení podmienok podľa tohto ustanovenia povinnosť uzatvoriť so žalobcom ako dopravcom zmluvu o výkone vo verejnom záujme podľa § 15 zákona o cestnej doprave,

b) či žalovaný zodpovedá za škodu (ujmu), ktorá žalobcovi vznikla v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti žalovaného, a to tým, že neuzavrel zmluvu o výkone vo verejnom záujme so žalobcom,

c) či v prípade, ak na strane žalovaného ako samosprávneho kraja neboli naplnené podmienky pre zodpovednosť za škodu podľa písm. a) a b), došlo na strane žalovaného samosprávneho kraja k bezdôvodnému obohateniu, ktoré je povinný vydať v súvislosti so skutočnosťou, že žalobca ako dopravca zabezpečoval svojimi dopravnými výkonmi dopravnú obsluhu vo verejnom záujme bez uzatvorenia zmluvy o výkone vo verejnom záujme, t. j. plnil za žalovaného povinnosť vyplývajúcu žalovanému ako samosprávnemu kraju zo zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o VÚC“), ako aj zo zákona o cestnej doprave.

Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky uznesením č. k. 3 Obdo 14/2019 z 30. januára 2020 ako neprípustné odmietol, pričom stroho konštatoval, že nastolené otázky sú skutkového charakteru, ktoré najvyšší súd nie je v rámci dovolacieho konania oprávnený riešiť.

Proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 242/2021 z 9. novembra 2021 (ďalej len „nálež“) rozhodol tak, že uznesenie dovolacieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd vo svojom náleze uviedol, že všetky tri nastolené otázky sú právneho charakteru, no zároveň konštatoval, že prvé dve otázky vychádzajú z iného skutkového stavu, než aký bol zistený. Tretiu dovolaciu otázku však ústavný súd považoval za právne významnú pre rozhodnutie.

5. Po vrátení veci ústavným súdom dovolací súd opätovne preskúmal dovolanie sťažovateľky a napadnutým rozsudkom podľa § 448 CSP dovolanie zamietol.

Najvyšší súd v časti prvej a druhej dovolacej otázky dovolanie sťažovateľky odmietol s odôvodnením, že nešlo o otázky, od ktorých by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Vo vzťahu k tretej dovolacej otázke (otázka bezdôvodného obohatenia podľa § 454 Občianskeho zákonníka) najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu konštatoval prípustnosť dovolania. Najvyšší súd poukazom na ustanovenia zákona o cestnej doprave (§ 14a ods. 2, 4, 6) a zákona o VÚC [§ 4 ods. 1 písm. r)] uviedol, že žalovanému samosprávnemu kraju z týchto predpisov verejného práva vyplýva, že mu boli zverené povinnosti v oblasti dopravnej obsluhy spočívajúce v koncepčných a metodických činnostiach, najmä v tvorbe plánu dopravnej obsluhy zohľadňujúceho verejný záujem, a tiež povinnosti správneho orgánu spočívajúce (okrem iného) v udeľovaní dopravných licencií a schvaľovaní cestovných poriadkov v súlade s plánom obsluhy, ktoré v komplexnosti majú zabezpečiť naplnenie potrieb jeho obyvateľov. Podľa najvyššieho súdu uvedené povinnosti boli žalovanému zverené ako subjektu verejného práva normami verejného práva a tieto na seba nemôže prevziať bez zmocnenia v zákone žalobca

(sťažovateľka) a tvrdiť, že tieto povinnosti plní za žalovaného. V odôvodnení napadnutého rozsudku dovolací súd tiež uviedol: „*Plnenie žalobcu spočívalo v poskytovaní dopravných výkonov na základe udelených dopravných licencií, pričom plnenie žalobcu má dve roviny. Rovina vyplývajúca z verejnoprávnych noriem sa premieta v plnení povinností vyplývajúcich z udelenej dopravnej licencie a schváleného cestovného poriadku a aj zo zmluvy o výkone vo verejnom záujme v prípade, ak je uzatvorená. Rovina vyplývajúca z noriem súkromného práva je plnenie poskytované cestujúcim, spočívajúce v poskytnutí prepravy osôb za zaplatené cestovné (zmluva o preprave osôb). Žalobca však ani v jednej z uvedených rovín nemohol plniť za žalovaného v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka.*“ K časti argumentácie sťažovateľky o tom, že vykonávala dopravu na základe schválenej licencie, najvyšší súd uviedol, že táto povinnosť vyplýva priamo z § 8 ods. 1 písm. a) zákona o cestnej doprave, teda bez ohľadu na ne/prítomnosť verejného záujmu a potreby zabezpečenia dopravnej obslužnosti. K načrtnutej druhej rovine plnenia sťažovateľky spočívajúcej v poskytovaní prepravy konkrétnym cestujúcim najvyšší súd konštatoval, že „... *absentuje podmienka plnenia, na ktoré by bol povinný žalovaný. Samosprávnemu kraju žiaden právny predpis neukladá a ani to pre žalovaného nevyplývalo zo žiadnej zmluvy, že by bol sám povinný poskytovať prepravu osôb. Preto nemôže ísť ani z tohto pohľadu o plnenie povinnosti za žalovaného, keď takúto povinnosť žalovaný nemá.*“.

V závere napadnutého rozsudku dovolací súd uviedol, že „... *zvážil aj dôsledky, ktoré by prijatie žalobcom navrhovaného právneho posúdenia spôsobilo, a síce obchádzanie inštitútu zmluvy o výkone vo verejnom záujme podľa § 15 zákona o cestnej doprave, kedy by sa na základe faktického plnenia mohol každý dopravca domáhať náhrady preukázanej straty, a to aj bez splnenia podmienok uvedených v § 14a ods. 6 zákona o cestnej doprave a bez uzatvorenej zmluvy o výkone vo verejnom záujme, keďže jediným kritériom by bolo vykonávanie dopravných výkonov za účelom zabezpečenia dopravnej obslužnosti za žalovaného. Takto prijaté závery by potom bolo možné obdobne aplikovať aj na aktuálnu právnu úpravu a umožňovali by obchádzanie procesu verejného obstarávania.*“.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napadla rozhodnutie dovolacieho súdu z dôvodu nevysporiadania sa s celým obsahom dovolacej otázky, ale i rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nebolo doteraz meritórne preskúmané v dovolacom konaní.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zopakovala, že dopravnými úkonmi ako dopravca zabezpečovala dopravnú obslužnosť územia, na ktorého zabezpečenie bol povinný žalovaný samosprávny kraj. Pre výkon takej dopravy sťažovateľka disponovala riadne vydanými dopravnými licenciami. Sťažovateľka tiež poukázala na zaužívanú zmluvnú prax medzi ňou a žalovaným v rokoch 2004 – 2007, podľa ktorej sa zmluva o výkone vo verejnom záujme neuzatvárala písomne k 1. januáru daného kalendárneho roka, ale uzavrela sa písomne až v druhej polovici polroka a v nej sa len písomne zmluvne deklarovala výška straty, ktorá sa dopravcovi (sťažovateľke) nahradí.

8. Porušenie práv najvyšším súdom sťažovateľka odôvodnila tým, že dovolací súd nepreskúmal dovolanie, resp. nastolenú dovoláciu otázku v celom rozsahu, formalisticky sa zameral len na jednu skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia, čo je ústavne neudržateľné. Sťažovateľka kritizovala napadnutý rozsudok najvyššieho súdu v tom, že pri skúmaní dovolania sa obmedzil iba na otázku, či došlo k bezdôvodnému obohateniu podľa § 454 Občianskeho zákonníka, pričom sťažovateľka v dovolaní netvrdila, že k bezdôvodnému obohateniu došlo práve a výlučne podľa uvedeného ustanovenia. Podľa jej názoru *„dovolací súd mal preskúmať nastolenú dovoláciu otázku tým spôsobom, či daný skutkový stav mal byť právne posúdený tak, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, a to buď podľa generálnej klauzuly (§ 451 ods. 1 OZ), ktorá bezdôvodné obohatenie zakazuje vo všeobecnosti, alebo podľa niektorej z osobitných skutkových podstát (§ 451 ods. 2 OZ alebo § 454 OZ).“*.

9. Záver najvyššieho súdu o tom, že na strane žalovaného neexistovala žiadna povinnosť, ktorú by za neho plnila, nepovažuje sťažovateľka za správny, čo odôvodnila poukazom na § 4 ods. 1 písm. r) zákona o VÚC, ktorý stanovuje všeobecnú povinnosť samosprávneho kraja zabezpečiť rozvoj územia a potrieb jeho obyvateľov. Na túto všeobecnú povinnosť potom nadväzujú povinnosti stanovené osobitnými predpismi, pričom jedným z nich je aj zákon o cestnej doprave, konkrétne jeho § 14a ods. 1 druhá veta, podľa ktorého v záujme zabezpečenia dopravnej obslužnosti samosprávny kraj zostavuje plán dopravnej obslužnosti, ktorý konkretizuje verejný záujem. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla: *„Pokiaľ žalovaný ako subjekt verejného práva plní svoju povinnosť prostredníctvom niekoho iného, neznamená to, že súkromný subjekt preberá pôsobnosť podľa predpisov verejného práva. Uvedené znamená iba to, že žalovaný svoju povinnosť neplní sám, ale prostredníctvom iného subjektu.“*

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že ak by aj k naplneniu podmienok na bezdôvodné obohatenie podľa § 454 Občianskeho zákonníka nedošlo, určite bolo možné vec posúdiť podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je bezdôvodné obohatenie zakázané a ten, kto ho získal, je povinný ho vydať. Podmienkami na vznik bezdôvodného obohatenia sú vznik majetkovej ujmy na strane oprávnenej osoby, vznik majetkového prospechu na strane obohatenej osoby a absencia právneho dôvodu na strane obohateného na takéto obohatenie sa. K tomuto tvrdeniu sťažovateľka uviedla: *„Majetkovú ujmu žalobcu v tomto prípade spočíva v jeho ekonomickej strate v dôsledku vykonávania dopravy s regulovaným cestovným. Táto strata žalobcu je vo výške = 2.162.517,42 EUR. Majetkový prospech žalovaného spočíva v tom, že túto ekonomickú stratu žalobcovi neuhradil. Právny dôvod na základe, ktorého by mal žalovaný získať tento prospech absentuje. Žalobca vykonával dopravu vo verejnom záujme na základe dopravných licencií, zabezpečoval dopravnú obslužnosť, ktorú by pri ekonomickej nevýhodnosti žiadny podnikateľský subjekt ako komerčnú dopravu nevykonával.“* Sťažovateľka vyjadrila presvedčenie, že žalovaný mal povinnosť uzavrieť s ňou zmluvu vo verejnom záujme a pokiaľ tak neurobil, dôsledkom tohto zneužitia zaužívanej praxe medzi sťažovateľkou a žalovaným došlo k získaniu majetkového prospechu na strane žalovaného samosprávneho kraja.

11. Keďže najvyšší súd posúdil prvé dve dovolacie otázky o náhrade škody ako neprípustné, sťažovateľka zamerala kritiku v súvislosti s týmito otázkami na napadnutý rozsudok krajského súdu. Sťažovateľka najprv poukázala na § 14a ods. 6 zákona o cestnej doprave, podľa ktorého jednou z podmienok na uzatvorenie zmluvy o výkone vo verejnom záujme je výhradné právo dopravcu vykonávať autobusovú dopravu na skupine autobusových liniek bez účasti iných dopravcov. V súvislosti s výhradným právom na vykonávanie autobusovej prepravy na skupine autobusových liniek sťažovateľka uviedla: „*Na týchto linkách v tom čase nevykonával dopravu žiadny iný dopravca a na tieto linky neboli vydané ani žiadne iné dopravné licencie. Sieť autobusových liniek, ktorú vykonával žalobca bola jedinou možnou dopravou do obcí, kde táto doprava bola uskutočňovaná.*“ Tiež zdôraznila, že pojem „výhradné právo“ nemá v žiadnom právnom predpise legálnu definíciu, a preto «... *sme toho názoru, že je potrebné ho vykladať aj spolu s ďalším pojmom uvedeným v tomto ustanovení, a to pojmom „bez účasti iných dopravcov“.* Ak dopravnú licenciu má, a teda dopravu na určitej časti územia vykonáva len jeden dopravca a žiadny iný dopravca ju nevykonáva a ani nemá udelenú dopravnú licenciu, je zrejmé, že iba tento dopravca má právo vykonávať dopravu na daných linkách, a teda, že túto dopravu vykonáva bez účasti iných dopravcov. Takýto dopravca teda má udelené výhradné právo vykonávať túto dopravu bez účasti iných dopravcov.» Na základe uvedených záverov sťažovateľka nesúhlasila s krajským súdom, ktorý v odôvodnení rozsudku uzavrel, že sťažovateľka nedisponovala výhradným právom na vykonávanie dopravy na predmetných linkách.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení práv na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky zamietnuté, i napadnutým rozsudkom krajského súdu v spojení s opravným uznesením. Sťažovateľka nespokojná s výsledkom konania v ústavnej sťažnosti tvrdí, že dovolací súd sa nevysporiadal s jej dovolaním v celom rozsahu a krajský súd vec nesprávne právne posúdil.

III.1. K namietanému rozsudku krajského súdu:

13. Na úvod ústavný súd poukazuje na tretiu vetu § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorej ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

14. S prihliadnutím na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde, ako aj na to, že napadnutý rozsudok nebol predmetom ústavného prieskumu v rámci sťažovateľkinej skôr podanej ústavnej sťažnosti, považoval ústavný súd lehotu na podanie ústavnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu za zachovanú.

15. Ústavná sťažnosť vo vzťahu k rozsudku krajského súdu obsahuje výhrady najmä proti záveru krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľka nedisponovala výhradným právom vykonávať dopravu na konkrétnych linkách. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Hoci sa krajský súd v napadnutom rozsudku zaoberal celou šírkou sporu, sťažovateľka v ústavnej sťažnosti brojí proti posúdeniu otázky týkajúcej sa udelenia výhradného práva vykonávať dopravu na konkrétnych autobusových linkách. Zároveň je potrebné konštatovať, že táto otázka bola posudzovaná v rámci dovolacieho konania, konkrétne problematika výhradného práva bola súčasťou argumentácie v prvej dovolacej otázke sťažovateľky a bola najvyšším súdom odmietnutá ako neprípustná (bod 16 odôvodnenia napadnutého rozsudku). Ako neprípustnú posúdil najvyšší súd prvú dovolaciu otázku aj vo svojom skoršom rozhodnutí a tento záver nálezom potvrdil aj ústavný súd.

16. Argumentácia sťažovateľky v ústavnej sťažnosti smerujúca proti rozsudku krajského súdu je argumentáciou použitou aj v dovolacom konaní, ktorého prípustnosť odvodzovala od dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

17. Hoci sťažovateľka v dovolacom konaní nebola úspešná, bolo pre ňu dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok dostupným prostriedkom ochrany pred tvrdeným porušením jej základných práv rozsudkom krajského súdu. Ak teda právny poriadok umožňoval sťažovateľke domôcť sa tejto ochrany v dovolacom konaní, potom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na jej opakované poskytnutie v konaní o ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka napokon ani netvrdí, že niektorú z jej námietok v dovolacom konaní nemohla uplatniť. Ústavnú udržateľnosť rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní posúdi ústavný súd v ďalšej časti tohto uznesenia.

18. Vzhľadom na to, že nielen ústavný súd, ale aj všeobecné súdy poskytujú ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s prihliadnutím na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

19. Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje na § 14a ods. 6 zákona o cestnej doprave v znení účinnom do 2. decembra 2009, podľa ktorého samosprávny kraj alebo obec pri výbere dopravcu dbá na účelné a z celospoločenského hľadiska hospodárne zabezpečenie dopravnej obslužnosti. Ak predmetom požiadavky samosprávneho kraja alebo obce je výkon vo verejnom záujme podľa ods. 2, ktorý by dopravca z hľadiska svojich obchodných záujmov nevykonal vôbec alebo nevykonal v požadovanom rozsahu pre jeho ekonomickú nevýhodnosť, a samosprávny kraj alebo obec mu udeľuje výhradné právo vykonávať pravidelnú autobusovú dopravu na autobusovej linke alebo na skupine autobusových liniek bez účasti iných dopravcov, samosprávny kraj alebo obec v mestskej autobusovej doprave uzatvára s dopravcom zmluvu podľa § 15.

20. Argumentáciu, že sťažovateľka vykonávala dopravu na základe licencií na niektorých linkách sama – bez účasti iných dopravcov, a tým získala výhradné právo na vykonávanie dopravy v zmysle zákona o cestnej doprave a následne na to argumentačne naviazala výkon prepravy vo verejnom záujme, je potrebné odmietnuť. Je síce pravda, že zákon o cestnej doprave neobsahuje definíciu

pojmu „výhradné právo“, avšak zo samotného znenia § 14a ods. 6 zákona o cestnej doprave vyplýva, že toto výhradné právo je previazané s uzatvorenou zmluvou o preprave vo verejnom záujme pre tie časti, ktoré by inak boli pre dopravcu ekonomicky nevýhodné. Keďže krajský súd potvrdil rozhodnutie, podľa ktorého k uzatvoreniu zmluvy o výkone prepravy vo verejnom záujme nedošlo žiadnym z možných spôsobov, nemohla sťažovateľka disponovať výhradným právom na vykonávanie prepravy. Inými slovami, krajský súd správne a ústavne udržateľným spôsobom uzavrel, že v prípade sťažovateľky nastala iba faktická situácia, že na niektorých autobusových linkách vykonávala prepravu sama, bez účasti iných dopravcov.

III.2. K namietanému rozsudku najvyššieho súdu:

21. Na úvod k tejto časti ústavný súd zdôrazňuje, že preskúmal rozsudok najvyššieho súdu len s prihliadnutím na prezentovanú sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky vo vzťahu k posúdeniu tretej dovolacej otázky. Prvé dve dovolacie otázky boli predmetom ústavnoprávneho prieskumu v rámci predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľky a závery dovolacieho súdu o ich neprípustnosti boli ústavným súdom vyhodnotené ako ústavne udržateľné.

22. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu sťažovateľka namietala nedostatočné odôvodnenie, keďže podľa jej názoru sa dovolací súd nezaoberal celým rozsahom dovolania, v dôsledku čoho nesprávne dospel k záveru o jeho neodôvodnenosti. Ak by totiž najvyšší súd posúdil tvrdenia sťažovateľky z pohľadu § 451 Občianskeho zákonníka, musel by nevyhnutne dospieť k záveru o bezdôvodnom obohatení žalovaného samosprávneho kraja.

23. Ústavný súd poukazuje na to, že bezdôvodné obohatenie z hľadiska § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka posudzoval krajský súd v napadnutom rozsudku (ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu). Sťažovateľka však v dovolaní kritizovala postup krajského súdu v tom smere, že vec nesprávne právne posúdil, keď na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka namiesto § 454 Občianskeho zákonníka. Prvé rozhodnutie najvyššieho súdu (ktorým dovolanie odmietol) ústavný súd zrušil nálezom, v ktorom okrem iného uviedol: „Keďže obe rozhodnutia súdov nižšej inštancie nemožno posudzovať izolovane a je potrebné ich z hľadiska predmetu konania považovať za jeden celok (porovnaj II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je zrejmé, že odvolací súd sa stotožnil aj s tými dôvodmi uvádzanými okresným súdom, ktoré sa týkali uplatneného nároku sťažovateľky na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 454 Občianskeho zákonníka, a táto otázka sa tak stala súčasťou autoritatívneho riešenia jeho rozhodnutia.“

Sťažovateľka síce dovolanie k ústavnej sťažnosti nepripojila, ale najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku v bode 18.2 uviedol: *«Žalobca treťou právnou otázkou namieta neaplikovanie ust. § 454 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa bezdôvodne obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám. Žalobca mal plniť za žalovaného povinnosti vyplývajúce zo zákona o cestnej doprave a zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení účinnom do 31. decembra 2008 (ďalej len „zákon o VÚC“).»*

Z uvedeného vyplýva, že dovolací súd sa riadil právnym názorom vysloveným v náleze ústavného súdu, ako i samotným dovolaním sťažovateľky s ohľadom na viazanosť dôvodmi dovolania podľa § 440 CSP.

24. Sťažovateľka v rámci argumentu o nedostatočnom preskúmaní dovolania v celom jeho rozsahu predniesla svoj pohľad na „*správne riešenie*“ podľa § 451 Občianskeho zákonníka. Pri tejto úvahe ale sťažovateľka vychádzala z predpokladu, že dopravu na autobusových linkách vykonávala vo verejnom záujme namiesto žalovaného. Uvedené predpoklady boli predmetom dokazovania s negatívnym výsledkom pre sťažovateľku (nešlo o výkon vo verejnom záujme a žalovaný nemal povinnosť s ňou uzatvoriť zmluvu). Sťažovateľka tiež argumentovala tým, že vykonávala dopravu v zmysle cestovných poriadkov za regulované cestovné, od čoho odvodzovala svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľka vedela, že samosprávny kraj s ňou nemieni uzavrieť zmluvu vo verejnom záujme, a napriek tomu nepožiadala o zmenu či odňatie prepravných licencií, a preto tieto námietky nemôžu mať z hľadiska terajšieho ústavnoprávneho prieskumu relevanciu.

Sťažovateľka namietala, že plnila za žalovaného, ktorému táto povinnosť vyplývala z § 4 ods. 1 písm. r) zákona o VÚC v spojení s § 14a ods. 6 zákona o cestnej doprave. Všeobecné súdy však ustálili, že žalovanému z § 14a ods. 6 zákona o cestnej doprave nevyplýva primárne povinnosť uzatvoriť zmluvu vo verejnom záujme, ale jeho povinnosťou je vypracovať plán dopravnej obslužnosti, čo napokon žalovaný aj splnil. Z uvedeného vyplýva, že ani argument sťažovateľky o tom, že plnila za žalovaného vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu, nie je opodstatnený.

25. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a konštatuje, že najvyšší súd veľmi jasne, zrozumiteľne a ústavne udržateľným spôsobom vyhodnotil sťažovateľkine námietky. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

26. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (II. ÚS 347/2022), čo sa v prípade sťažovateľky nestalo.

27. V danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľky, ktorým napadla rozsudok krajského súdu, jej dovolanie v časti tretej dovolacej otázky pripustil, riadne preskúmal a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 448 vyslovene umožňuje.

28. Ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou, a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť, len ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

29. Vychádzajúc z uvedeného, je ústavný súd toho názoru, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľky. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozsudku, ako aj s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

30. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv, dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť je potrebné z dôvodov podľa § 56 ods. 2 písm. a) a g) zákona o ústavnom súde odmietnuť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu